

SPRAWOZDANIE Z 19. MIĘDZYNARODOWEJ AKADEMII DERMATOLOGII I ALERGOLOGII, GDYNIA 2023

Elżbieta Grubska-Suchanek, Roman J. Nowicki

(fot. Strefa Alergii, Roman J. Nowicki)

W dniach 10-12 lutego 2023 r. odbyła się 19. Międzynarodowa Akademia Dermatologii i Alergologii (19. ADA). To tradycyjne, interdyscyplinarne wydarzenie naukowe było, jak co roku, okazją do spotkania lekarzy różnych specjalności, którzy pragną pogłębić i poszerzyć swoją wiedzę w zakresie dermatoz alergicznych, łuszczycy, dermatoonkologii oraz najnowszych metod terapii biologicznej.

Tradycyjnie organizatorami wydarzenia były Sekcja Dermatologiczna Polskiego Towarzystwa Alergologicznego, Katedra i Klinika Dermatologii Wenerologii i Alergologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz Oddział Morski Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego.

Po raz pierwszy spotkanie odbyło się w hotelu Nadmorskim w Gdyni, usytuowanym nieopodal Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, z którego okien roztacza się widok na Zatokę Gdańską.

Patronat honorowy nad 19. ADA objęli: JM Rektor Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Marcin Gruchała, Prezes Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego prof. Lidia Rudnicka, Prezydent Polskiego Towarzystwa Alergologicznego prof. Maciej Kupczyk, JE Metropolita Gdański ks. abp Tadeusz Wojda, JM Rektor Gdańskiego Seminarium Duchownego ks. dr Krzysztof Szerszeń oraz Prezydent Gdyni Wojciech Szczurek i Polskie Towarzystwo Chorób Atopowych.

Konferencja miała bogaty program i obejmowała 6 warsztatów szkoleniowych, pokaz przypadków klinicznych oraz

9 sesji naukowo-szkoleniowych. W 19. ADA wzięło udział ok. 300 lekarzy dermatologów, alergologów i pediatrów z całego kraju, a wykłady prezentowało 64 wykładowców z wielu ośrodków akademickich w Polsce, jak również goście oraz przyjaciele z Białorusi i Ukrainy.

Jak co roku przed oficjalnym otwarciem konferencji przeprowadzono praktyczne warsztaty szkoleniowe. Poza zagadnieniami z zakresu diagnostyki alergologicznej, receptury dermatologicznej i terapii podstawowej atopowego zapalenia skóry (AZS) tematyka warsztatów obejmowała także czerniaka skóry w ujęciu interdyscyplinarnym oraz po raz pierwszy w tym roku terapię fotodynamiczną i medyczne aspekty tatuażu. Jak zawsze wszystkie warsztaty cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem uczestników.

Sesja wstępna, poprzedzająca inaugurację, była w tym roku poświęcona dermatoonkologii. Tematykę sesji zdominowały nowotwory u dzieci. Dr hab. Ninela Irga-Jaworska z Gdańska przedstawiła skórne manifestacje chłoniaków i białaczek u dzieci, zwracając uwagę zarówno na zmiany paraneoplastyczne, jak i na objawy jatrogenne. Prof. Ewa Bień z Gdańska omówiła najczęściej występujące guzy tkanek miękkich u dzieci ze szczególnym uwzględnieniem ich manifestacji w obrębie powierzchownych tkanek miękkich oraz skóry. Duże zainteresowanie wzbudził w tej sesji wykład dr. hab. Michała Sobjanka z Kliniki Dermatologii, Wenerologii i Alergologii GUMed na temat nowotworów melanocytarnych u dzieci. Czerniak skóry w tej

Ryc. 1. Prof. Roman J. Nowicki wita uczestników 19. Międzynarodowej Akademii Dermatologii i Alergologii.

grupie wiekowej wykazuje wiele odmienności kliniczno-patologicznych w porównaniu z nowotworem rozpoznawanym u dorosłych, stąd też szczególnie cenne było przedstawienie spektrum zmian melanocytowych u dzieci wraz z podstawowymi zasadami ich diagnostyki. Na zakończenie tej sesji prof. Małgorzata Sokołowska-Wojdyło z Gdańska omówiła możliwości

terapii miejscowej u chorych z chłoniakiem skóry, ze szczególnym uwzględnieniem mechlorektaminy, w aspekcie skuteczności i działań niepożądanych tego preparatu.

Po sesji dermatoonkologicznej nastąpiła oficjalna inauguracja 19. ADA, której dokonał Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego i Naukowego prof. Roman J. Nowicki (ryc. 1). Szczególne powitanie zostało skierowane do prof. Jadwigi Roszkiewicz, wieloletniego kierownika Katedry i Kliniki Dermatologii, Wenerologii i Alergologii GUMed, która zaszczyściła 19. ADA swoją obecnością (ryc. 2). Pod okiem Pani Profesor wykształciła się duża grupa dermatologów, a wielu spośród nich było wykładowcami tegorocznej konferencji. W otwarciu spotkania uczestniczył również prof. Maciej Kupczyk, prezydent Polskiego Towarzystwa Alergologicznego, oraz prof. Michał Markuszewski, prorektor ds. nauki GUMed.

Sesję inauguracyjną otworzył prof. Jerzy Kruszewski, który przedstawił kluczowe fakty z niedawnej historii alergologii w Polsce (ryc. 3). Prof. Maciej Kaczmarek z Białegostoku omówił problem diety w AZS (ryc. 4). Wykładowca odniósł się do kontrowersji literaturowych dotyczących nadwrażliwości pokarmowej i jej roli patogenetycznej w wywoływaniu objawów AZS. Prof. Artur Mamcarz z Warszawy omówił problem otyłości w aspekcie interdyscyplinarnym (ryc. 5). Otyłość jest problemem złożonym, może mieć podłoże genetyczne, endokrynologiczne, psychologiczno-psychiatryczne, ale w zdecydowanej większości przypadków jest kwestą złego stylu życia i wymaga poważnego traktowania jak inne schorzenia metaboliczne. Bardzo interesujący problem roli detergentów w chorobach

Ryc. 2. Prof. Jadwiga Roszkiewicz, prof. Jerzy Kruszewski i prof. Maciej Kupczyk.

Ryc. 3. Rezydenci Kliniki Dermatologii, Wenerologii i Alergologii GUMed dziękują prof. Jerzemu Kruszewskiemu za wygłoszenie wykładu inauguracyjnego.

Ryc. 4. Prof. Maciej Kaczmarski.

Ryc. 5. Prof. Artur Mamcarz.

alergicznym przedstawił dr hab. Maciej Chałubiński z Łodzi (ryc. 6). Rozwój społeczno-gospodarczy, przemysłowy i urbanizacja, obserwowane w ostatnich dekadach, przyczyniły się do wzrostu zużycia środków chemicznych stosowanych przez człowieka i narażenia na nie na co dzień oraz na różne czynniki fizyczne, takie jak pyły zawieszone PM 2,5-10, mikrodrobiny plastiku, nanocząstki czy dym tytoniowy. Wiele z tych czynników upośledza fizyczną integralność bariery nabłonkowej dróg oddechowych, skóry i układu pokarmowego, zwiększając jej przepuszczalność, oraz wyzwała uwalnianie nabłonkowych cytokin prozapalnych, co toruje drogę rozwojowi chorób alergicznych ze strony różnych narządów. Na zakończenie sesji prof. Michał J. Markuszewski z Gdańska (ryc. 7) w wykładzie „Co nowego w naukach medycznych?” wyjaśnił istotę badań metabolomicznych organizmów żywych, których celem jest katalogowanie i oznaczanie ilościowe jak największej liczby związków chemicznych w analizowanych próbkach materiału biologicznego. Wyniki tych badań potwierdzają istnienie zależności między mierzonymi profilami metabolomicznymi w płynach biologicznych a współistniejącymi stanami patologicznymi i chorobowymi.

Na drugi dzień konferencji składało się 6 sesji naukowych. Poranna sesja „Przypadki kliniczne” jak co roku, pomimo wczesnej pory, cieszyła się dużym zainteresowaniem i wzbudziła burzliwą dyskusję.

Sesja „Koalicja AZS” była poświęcona w całości tej najczęstszej dermatozie zapalnej wieku dziecięcego. Skuteczna terapia AZS powinna gwarantować optymalną kontrolę choroby, zapobiegać zaostrzeniom oraz poprawiać jakość

Ryc. 6. Prof. Maciej Chałubiński.

Ryc. 7. Prof. Michał Markuszewski, prorektor ds. nauki GUMed.

Ryc. 8. Prof. Maciej Kupczyk, prezydent Polskiego Towarzystwa Alergologicznego.

Ryc. 10. Prof. Marcin Moniuszko.

Ryc. 9. Prof. Witold Owczarek.

życia pacjentów. Stosowane w ostatnich latach leki biologiczne, dostępne w programach lekowych, znacznie poszerzają możliwości kontroli tej choroby i pozwalają na remisję zmian skórnych w najcięższych przypadkach AZS. Nie dziwi zatem fakt, że doniesienia na temat skuteczności i bezpieczeństwa tej grupy lekowej zdominowały sesję. Swoimi doświadczeniami na temat dupilumabu w AZS podzielili się prof. Maciej Kupczyk z Łodzi (ryc. 8) oraz dr Aleksandra Wilkowska z Gdańska. Inną grupę nowych leków zarejestrowanych do leczenia AZS stanowią

selektywne inhibitory kinaz janusowych (JAK). Tę opcję terapeutyczną zaprezentowało 3 wykładowców: prof. Roman J. Nowicki (baricytynib) i dr Izabela Błażewicz z Gdańska (abrocycytynib) oraz prof. Witold Owczarek z Warszawy (upadacytynib) (ryc. 9). Dr hab. Magdalena Trzeciak z Gdańska podsumowała dotychczasowe doświadczenia w stosowaniu nowych opcji terapeutycznych w AZS. Doświadczenie kliniczne w leczeniu AZS nowymi metodami rośnie i jak dotąd nie rozczarowuje. Dziś mamy świadomość, że nowoczesne leczenie AZS to obok nowych farmakologicznych opcji terapeutycznych uwzględnienie w procesie terapii fenotypów choroby oraz preferencji i oczekiwań pacjenta.

Kolejną sesję „Alergologia bez granic” otworzył wykład prof. Marcina Moniuszki na temat postępów w diagnostyce i leczeniu chorób alergicznych (ryc. 10). W ostatnich latach jesteśmy świadkami i jednocześnie beneficjentami dynamicznego postępu w tym zakresie. Codziennie poznajemy fascynujące doniesienia na temat wzajemnych powiązań między środowiskowymi, genetycznymi i immunologicznymi czynnikami wpływającymi na rozwój chorób alergicznych. Identyfikacja tych czynników w bardzo wielu przypadkach pozwala z nadzieją spoglądać na możliwość niezbyt odległego w czasie wprowadzenia nowych metod diagnostycznych i terapeutycznych w obszarze chorób alergicznych. Dalszą część sesji wypełniły wykłady na temat pokrzywki i obrzęku naczynioruchowego. Dr hab. Grzegorz Porębski z Krakowa przedstawił nowości w diagnostyce i leczeniu wrodzonego obrzęku naczynioruchowego (*hereditary angioedema* – HAE). Aktualizacja wytycznych postępowania w HAE zaleca, aby celem leczenia było osiągnięcie całkowitej

kontroli choroby i normalizacja życia pacjentów. Tak ambitne cele terapeutyczne są efektem wprowadzenia do długoterminowej profilaktyki pierwszego rzutu nowoczesnych leków: berotralstatu, lanadelumabu i osoczopochodnego inhibitora C1. Bardzo ważny z punktu widzenia klinicznego był wykład wygłoszony przez dr Hannę Ługowską i dr hab. Magdalenę Trzeciak z Gdańska, które przedstawiły najbardziej charakterystyczne objawy, w tym manifestacje skórne chorób autozapalnych. Objawy tych rzadkich schorzeń mogą być uogólnione lub obejmować poszczególne narządy i układy. Różnorodność objawów jest główną przyczyną problemów diagnostycznych i wpływa na opóźnienie rozpoznania. Uczestnicy tej sesji mieli też okazję wysłuchać wykładu dr. Łukasza Błażowskiego z Rzeszowa, który jak zwykle przystępnie i efektywnie przedstawił temat diagnostyki molekularnej w alergologii. Ta metoda diagnostyczna pozwala na ocenę stężenia przeciwciał IgE swoistych w stosunku do pojedynczych molekuł alergenowych. Poszczególne molekuly (dawniej komponenty) są rzeczywistymi alergenami. Należą do różnych rodzin alergenowych i mają różne znaczenie kliniczne. Na zakończenie sesji prof. Roman J. Nowicki podsumował aktualne wytyczne na temat postępowania w pokrzywce przewlekłej (*chronic urticaria* – CU). Celem leczenia CU jest całkowite i stałe ustąpienie zmian skórnych oraz świądu, a także poprawa jakości życia. Postępowanie terapeutyczne w tej chorobie obejmuje poszukiwanie czynników prowokujących, leczenie schorzeń współistniejących oraz farmakologię. Przewlekłą terapię należy dostosowywać do aktywności CU i stopniowo ją zwiększać lub obniżać zgodnie z obowiązującym algorytmem.

Pomimo zmęczenia bardzo intensywnym programem drugiego dnia konferencji uczestnicy stawili się licznie po przerwie na poobiedniej sesji „Wyprysk”. W wykładzie inauguracyjnym sesję prof. Wioletta Barańska-Rybak z Gdańska przedstawiła patomechanizm, obraz kliniczny oraz możliwości leczenia łojotokowego zapalenia skóry z uwzględnieniem najnowszych metod terapeutycznych. Dr hab. Beata Kręcis z Kielc omówiła najważniejsze zagadnienia z zakresu chorób zawodowych skóry. Dermatozy zawodowe obejmują 7 jednostek chorobowych, z których najczęstsze to alergiczne kontaktowe zapalenie skóry i kontaktowe zapalenie skóry z podrażnienia. Dużym problemem pozostaje zbyt rzadkie rozpoznawanie chorób zawodowych. Zmieniające się narażenia zawodowe wymagają stałego uaktualniania serii paneli diagnostycznych. Niezbędne jest również uproszczenie formalności związanych ze skierowaniem pacjenta z podejrzeniem

choroby zawodowej do Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy.

Drugiego dnia konferencji w wykładzie inauguracyjnym kolejną sesję „ABC łuszczycy” dr hab. Aneta Szczerkowska-Dobosz odpowiedziała na zadane w tytule prezentacji pytanie, dlaczego łuszczycy jest ważna. Miliony ludzi na świecie cierpi na to trwające całe życie schorzenie. W Europie dotyczy ono nawet 2% populacji. U większości chorych łuszczycy rozpoczyna się w młodości, na progu życia zawodowego i osobistego. Widoczne dla otoczenia zmiany skórne powodują stygmatyzację i znacznie obniżają jakość życia chorych, w stopniu porównywalnym do jakości życia osób chorujących na inne, poważniejsze niż łuszczycy przewlekłe schorzenia, takie jak cukrzyca, choroby serca, a nawet choroba nowotworowa. Kontynuując temat, dr Dorota Purzycka-Bohdan z Gdańska przedstawiła problem współchorobowości w łuszczycy. Łuszczycy (PsO) uznawana jest obecnie za chorobę ogólnoustrojową. Charakterystyczny dla tego schorzenia przewlekły proces zapalny dotyczy całego organizmu i wpływa niekorzystnie nie tylko na skórę i stawy, lecz także na inne narządy. Istnieje zatem potrzeba wielospecjalistycznej opieki nad pacjentem z łuszczycą. Holistyczne podejście do PsO w praktyce klinicznej z pewnością przyczyni się do osiągnięcia lepszych efektów terapeutycznych. Te nowe możliwości leczenia zostały przedstawione w kolejnych wykładach sesji. Dr Aleksandra Wilkowska przedstawiła ponad 4-letnie doświadczenia Kliniki Dermatologii, Wenerologii i Alergologii w Gdańsku w leczeniu chorych z łuszczycą iksekizumabem. Lek ten jest humanizowanym przeciwciałem monoklonalnym hamującym IL-17. Od listopada 2018 r. iksekizumab jest dostępny w leczeniu łuszczycy w ramach programu lekowego B.47, a w 2020 r. został też wprowadzony do leczenia łuszczycowego zapalenia stawów (ŁZS) w ramach programu lekowego B.35. Dr Izabela Błażewicz z Gdańska podsumowała na podstawie dostępnych danych z piśmiennictwa i doświadczeń własnych wyniki leczenia łuszczycy różnymi lekami biologicznymi. Nowe, wysoce selektywne leki biologiczne pozwalają na uzyskanie wysokiej skuteczności przy stosunkowo niewielkim ryzyku wystąpienia działań niepożądanych. Niemniej jednak istnieje ciągle niemała grupa pacjentów z łuszczycą, którzy nie uzyskują klinicznych korzyści z leczenia biologicznego. Alternatywą terapeutyczną dla tych chorych mogą być inhibitory kinaz janusowych, omawiane we wcześniejszych sesjach w odniesieniu do AZS. Nowe możliwości leczenia pacjentów z łuszczycą w ramach programu lekowego podsumował prof. Witold Owczarek z Warszawy.

Ryc. 11. Prof. Brygida Kwiatkowska, krajowy konsultant w dziedzinie reumatologii.

Aktualna wersja programu B.47 daje możliwość leczenia chorych niespełniających kryteriów programowych z powodu lokalizacji zmian w miejscach szczególnych oraz stosowania leków zgodnie z zapisami w charakterystykach produktów leczniczych. Zmian wymaga jeszcze m.in. zniesienie limitu czasu leczenia dla terapii innowacyjnych oraz zwiększenie dostępu do leków biologicznych dla pacjentów poniżej 18. roku życia. Nowe możliwości leczenia ŁZS z punktu widzenia reumatologa przedstawiła prof. Brygida Kwiatkowska, krajowy konsultant ds. reumatologii (ryc. 11). ŁZS jest przewlekłą chorobą zapalną najczęściej poprzedzoną łuszczycą skóry i/lub paznokci, o różnorodnej manifestacji klinicznej, heterogennym przebiegu i zróżnicowanej odpowiedzi na leczenie. Pomimo dużej dostępności leków nadal udaje się uzyskać niską lub minimalną aktywność choroby tylko u ok. 50% chorych. Wynika to z bardzo dużych opóźnień diagnostycznych, małej liczby chorych leczonych lekami biologicznymi lub inhibitorami JAK kinaz oraz gorszej odpowiedzi na leczenie u kobiet.

Sesję zakończył wykład prof. Zbigniewa Zdrojewskiego z Gdańska na temat choroby Still'a u dorosłych. Jest to poligenowa, wieloukładowa choroba autozapalna. W jej patogenezie ważną rolę odgrywają predyspozycje genetyczne, czynniki środowiskowe (infekcyjne, chemiczne, stres), odpowiedź immunologiczna wrodzona i nabyta. W wykładzie zostały omówione objawy tej rzadkiej choroby, z uwzględnieniem typowych

i atypowych zmian skórnych, oraz wszystkie dostępne opcje terapeutyczne.

Ostatnia sesja drugiego dnia konferencji „Dermatologia bez granic” była bardzo zróżnicowana tematycznie. Wykłady naukowe poprzedziło wspomnienie poświęcone pamięci prof. Janisa Kisisa, wieloletniego, aktywnego uczestnika Akademii Dermatologii i Wenerologii, który zmarł niespodziewanie 12 listopada 2022 r. Część naukowa sesji była zdominowana przez gości zza wschodniej granicy, którzy jak co roku podzielili się swoimi doświadczeniami z zakresu różnych chorób skóry.

Bardzo ważny i aktualny temat działań niepożądanych po zastosowaniu kwasu hialuronowego (HA) poruszyła w tej sesji prof. Agnieszka Owczarczyk-Saczonek z Olsztyna. Występowanie nieprzewidywalnych reakcji na preparaty HA wskazuje, że nie można ich traktować jako produktów obojętnych lub niealergizujących. Wskaźnik powikłań po zastosowaniu HA jako bioimplantu wynosi ok. 1%. Modyfikacje budowy chemicznej HA, różne substancje dodatkowe i indywidualne tendencje u pacjenta mogą być przyczyną nieprzewidywalnych reakcji, prowadzących do poważnych konsekwencji zdrowotnych. Szczególnie niebezpieczne są preparaty niewiadomego pochodzenia, słabo oczyszczone lub zawierające bakteryjne DNA. Dlatego bardzo ważna jest długotrwała obserwacja pacjenta i wybór preparatu zatwierdzonego przez Agencję ds. Żywności i Leków (Food and Drug Administration – FDA) lub Europejską Agencję Leków (European Medicines Agency – EMA). Pacjenci często nie są świadomi konsekwencji tańszych zabiegów wykonywanych przez osoby bez odpowiedniej wiedzy z użyciem preparatów niezarejestrowanych.

Podczas całej konferencji czynne były (jak co roku) stoiska wydawnictw medycznych i firm farmaceutycznych, które cieszyły się dużym zainteresowaniem. Wszyscy uczestnicy 19. ADA otrzymali materiały konferencyjne, streszczenia przedstawionych wykładów oraz 24 punkty edukacyjne potwierdzone imiennym certyfikatem.

W niedzielę 12 lutego uczestnicy konferencji obchodzili XXXI Światowy Dzień Chorego. To już tradycyjny punkt programu ADA, który pozwala na oderwanie się od tematów bieżących, skupienie i wyciszenie. Po uroczystej mszy św. w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Gdyni w intencji uczestników konferencji oraz wszystkich pacjentów, której przewodniczył JE ks. bp. Wiesław Szlachetka, odbyło się niezwykle interesujące konsylium niedzielne z udziałem wybitnych ekspertów od ducha i ciała. Sesję niedzielną swoją obecnością i znakomitym

Ryc. 12. Prof. Grażyna Świątecka.

wykładem uświetniła prof. Grażyna Świątecka – dama Orderu Orła Białego (ryc. 12).

Już za rok 20. Jubileuszowa Akademia Dermatologii i Alergologii. Z całą pewnością poza tradycyjnie bogatym programem naukowym nie zabraknie jubileuszowych atrakcji, o czym zapewnił na zakończenie tegorocznego spotkania przewodniczący Komitetu Naukowego i Organizacyjnego 19. ADA.

Łódź, dn. 17 lutego 2023 r.

L.dz. PTA 14/2023

Sz. P.
Prof. Roman Nowicki
 Przewodniczący Sekcji Dermatologicznej
 Polskiego Towarzystwa Alergologicznego

Serdecznie gratuluję Panu Profesorowi organizacji 19. edycji Akademii Dermatologii i Alergologii. Patronat Polskiego Towarzystwa Alergologicznego dla tego wydarzenia jest zawsze miłym akcentem dla jego uczestników, jak i naszego Towarzystwa.

Od wielu lat obserwujemy pasję i zaangażowanie Pana Profesora w organizację Akademii. Składamy wyrazy uznania za łączenie tak bliskich, ale często tak niezależnych specjalizacji jakimi są alergologia i dermatologia. Dziękujemy także za angażowanie w to wydarzenia gości ze wschodniej Europy, którzy dzięki temu mają szansę zaznać nie tylko polskiej gościnności, ale także poznać nasze osiągnięcia naukowe. Akademia odbywa się zawsze w perfekcyjnej organizacji, ale przede wszystkim niezwykle życzliwej atmosferze, która towarzyszy nam także wiele dni po zakończonym spotkaniu.

W imieniu własnym oraz Polskiego Towarzystwa Alergologicznego jeszcze raz dziękuję Panu Profesorowi za dotychczasowe edycje Akademii Dermatologii i Alergologii. Czekamy także na kolejne, przyszłoroczne spotkanie, które będzie pięknym jubileuszem Akademii i bez wątpienia zapadnie na długo w życzliwej pamięci wszystkich uczestników.

Z wyrazami szacunku i poważania,

Maciej Kupczyk
Prof. Maciej Kupczyk

Prezydent
 Polskie Towarzystwo Alergologiczne

Prezydent
 Vice Prezydent
 Prezydent Elekt
 Sekretarz
 Skarbnik

Prof. Maciej Kupczyk
 Prof. Marcin Moniuszko
 Prof. Radosław Gawlik
 Dr Iwona Pozomikowska-Gęsińska
 Dr Izabela Kupryś-Lipińska

Tel.: (+48 42) 677 69 48
 Fax: (+48 42) 679 03 16
 E-mail: biuro@pta.med.pl